
UNDERVISNING I DYREVELFÆRD PÅ LANDBRUGSUDDANNELSEN HVORDAN FORMES DE KOMMENDE LANDMÆND SYN PÅ DYREVELFÆRD?

INGER ANNEBERG, AARHUS UNIVERSITET

PETER SANDØE OG JESPER LASSEN, KØBENHAVNS UNIVERSITET

Landbrugsuddannelsen

- Uddannelsen er en erhvervsuddannelse
- Veksler mellem praktik og skoleophold. Tilbydes 21 steder i landet
- Alle skoler hører under samme bekendtgørelse
- Muligheder, fx:

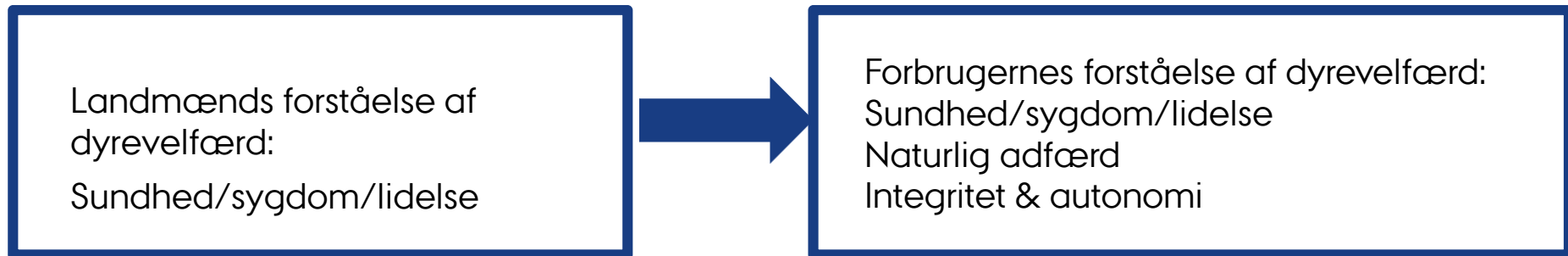
Kort uddannelse, ca 2 år: Landbrugsassistent.

Længere uddannelse, ca. 4 år: Faglært landmand - speciale i husdyr/planter/maskiner

- Flere piger søger ind, færre "fars sønner"
- Dyrevelfærd er et timeløst fag, men nævnt i bekendtgørelsen
- Hvordan lærer man om dyrevelfærd? Hvordan overføres viden – det er ikke undersøgt

BAGGRUND FOR SAMT FORMÅL MED STUDIET:

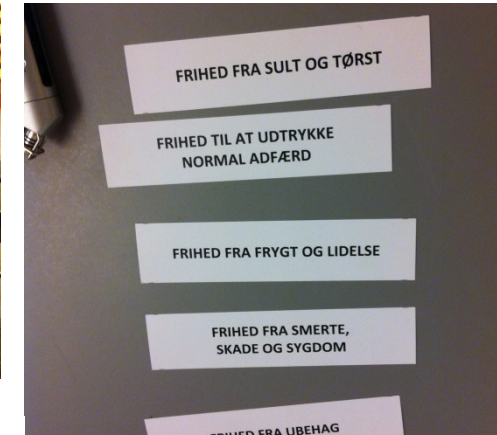
Forskningsspørgsmål: Hvordan opfatter eleverne dyrevelfærd - og hvordan forandres deres opfattelse af dyrevelfærd gennem uddannelsen?

Metode

Interviews:

- Fire skoler
- 3 fokusgruppeinterviews med ældre elever
- 11 individuelle interviews med yngre elever
- 9 interviews med lærere

Observation på tre skoler, deltagelse i undervisningen, gårdbesøg, hverdagsliv
Interviewguide med temaer

Generelt fra interviews og observation:

- Eleverne opfatter dyrevelfærd som vigtigt – selv om det er timeløst
- Dyrevelfærd inddrages i undervisningen af både elever og lærere

- **Tre tilgange til dyrevelfærd:**
- Dyrevelfærd handler om fravær af lidelse og vold mod dyret
- Dyrevelfærd er 'et ekstra krydderi' der tilføjes, når dyrets basale behov er opfyldt, foder, vand, ect.
- Dyrevelfærd ses som et mere 'holistisk koncept' som handler om hele dyret og også rummer dyrets naturlige behov

RESULTATER: ELEVERNE

Tre forskellige forståelser af dyrevelfærd

- Dyrevelfærd for produktionens skyld – niveauet bestemmes af udbytte/ydelse (mest dominerende)
- Dyrevelfærd begrundet i hensynet til dyret selv – dyrets behov
- Dyrevelfærd for min egen skyld – dyrevelfærd begrundes med reference til elevens egen trivsel

FOR PRODUKTIONENS SKYLD 1

Vigtigt: Foder og vand, hviletid, stress og sundhed

Jamen det hele hænger jo sammen, hvis hun ikke kan ligge ned og hvile, så kan hun jo ikke producere mælk. Og hvis hun ikke får ordentligt foder, så kan hun ikke producere mælk (...) og det samme med plads hvis de er stressede(Alice)

Ingen forskel på ældre og yngre elever

FOR PRODUKTIONENS SKYLD 2

Vigtigt: Passende plads til dyret - ikke for lidt og ikke for meget er forudsætning for en god produktion

Jeg har været med til at give dyr lidt mere plads. Og det har givet en bedre ydelse og bedre dyr, de er blevet mere glade.. eller hvad skal man sige. De trives bedre (Carl)

ALFRED: Prøv at tænke på en produktion (hvor kørerne går ude). Når man ser dyrene så falder de når du lukker dem ud på græs. I ydelse. Og hvis det er sådan det regner, går de ind I stalden alligevel. Og hvis det er for varmt, så kan koen ikke lide at ligge på en åben mark.

ANDY: Ja, der skal jo også være økonomi i det.

FOR DYRETS SKYLD 1

Vigtigt: De fysiske rammer som betingelse for trivsel – og dyret må ikke lide

Søer opbokset i dræftighedsperioden da de stod i enkeltbokse synes jeg virkelig er det værste, jeg har været med til. Det var bare ikke overhovedet noget som helst i nærheden af velfærd. Man kunne bare se at de ikke havde det godt. Ja, det synes jeg var skrækkeligt at se på hver dag (CARL)

Jeg var et sted med dårlig dyrevelfærd (...) og aflivning var ikke noget man gjorde, man lod soen ligge. Fordi så kunne vi tage to-tre samtidig en gang om ugen (...) det var mishandling og hvis søerne var lidt for interesserede i hvad man lavede, så fik de bare en skruetrækker i næsen (BERIT)

Vigtigheden af fravær af lidelse ofte en erfaring hos de ældste elever

FOR DYRETS SKYLD 2

Vigtigt: Naturlig adfærd og integritet

(ved grise).. Det vigtigste er at de har noget at give sig til.. Altså det ved enhver tumpe jo, ellers finder de på noget som er dumt. De skal have noget legetøj eller noget som de kan nusse omkring.. Ja mulighed for at udtrykke normal adfærd og være sig selv.. (LASSE)

Oftest set hos de yngre elever

FOR MIN EGEN SKYLD 1

Vigtigt: Håndteringen til dyret og nærheden til dyret

Du så mig derinde i farrestalden, hvor jeg ved nede og røre ved de små pattegrise. Det er for at skabe tryghed for dem (...) Jeg kan stryge dem på ryggen og klø dem lidt, eller .. For så får de et nemmere dyr- menneske forhold, en tryghed og så kan de være nemmere at håndtere når de bliver større.. (...)Den kontakt kan jeg godt lide .. Og det er den fysiske kontakt til grisene som gør dem så interessante. Man kan ikke have den samme kontakt til en ko, den rører du kun på patterne når du malker(...)Jeg tror jeg kiggede mere på pattegrisene end jeg skulle... Jeg synes satme de er søde ..

(Observation fra klasse-ekskursion til svineproduktion, LASSE)

Ofte set hos de yngsted elever – og relateret til de elever, der har haft nærhed til dyr, fx heste

FOR MIN EGEN SKYLD 2

Vigtigt: En pligt at være god ved dyret - får eleven til at føle sig bedre tilpas

Jeg var et sted hvor der var rigeligt med sygestier, og de var gode til at få grisene i dem. Der var så mange at man egentlig med god samvittighed kunne lukke de grise over, som havde brug for det, og det syntes jeg var vigtigt. Det fik mig til at føle mig godt tilpas at der var mere plads end vi behøvede (ANDERS)

Ofte erfaringsbaseret – ingen forskel på ældre og yngre elever

OBSERVATION FRA KLASSEVÆRELSET

Undervisning på 2. hovedforløb med fokus på, hvordan man kan forebygge smerte hos dyr

- Diskussion 1- kan man overhovedet se på et dyr om det føler smerte?
- Diskussion 2- Forskel på smertestillende og antibiotika
- Diskussion 3- vi kan ikke undgå at påføre dyr smerte. Grise er ikke kæledyr, forskel på gris og kat

RESULTATER : LÆRERNE & DYREVELFÆRD

I lærernes optik fylder dyrevelfærd langt mere nu end tidligere - og eleverne er mere positive

Eleverne er faktisk nemmere at have med at gøre nu når vi snakker adfærd og velfærd i dag i forhold til hvad de var for 10 år siden. Dengang var det en kamp (...) De er meget mere lydhøre nu og de vil faktisk gerne, eleverne, nogle af dem vil også en del mere, end deres arbejdsgivere vil, hvor de tit føler sig frustrerede over, at de måske ikke kan få lov til det de gerne vil.. (lærer 1)

MEN

Det afhænger i høj grad af den enkelte lærers interesse hvor meget dyrevelfærd fylder og lærerne er ikke altid enige om hvad 'dyrevelfærd' er

Lærernes muligheder for at blive opdateret med aktuel ny viden er meget forskellig

KONKLUSION /DISKUSSION 1

- Hensynet til ydelsen/produktionen og økonomien er dominerende når landbrugseleverne taler om hvordan de forstår dyrevelfærd
- Denne forståelse er den samme hos de yngre og hos de ældre elever
- Dyrers behov for frihed og naturlighed er kun sjældent inkluderet
- To konkurrerende syn på dyr: 'Produktionsdyr på arbejde' & 'Dyr er ikke bare en ting'

KONKLUSION /DISKUSSION 2

- Tendens til at eleverne siger fra overfor overtrædelser af loven (erfaringer fra praktikken)
- Landbrugselevernes syn på dyrevelfærd er ofte i overensstemmelse med loven
- Ny (mindre) opfølgende undersøgelse:
- Hvad med praktikken og overførsel af viden om dyrevelfærd fra skole til praktik? Hvordan ser landmændene deres rolle? Hvad lægger eleverne vægt på og hvorfor vil færre landmænd have elever fra landbrugsskolerne?

Spørgsmål?

Tak til jer som tilhørere – og tak til landbrugsskoler , elever og lærere, som har medvirket i forskningsprojektet.

Rapporten om kommunikation om dyrevelfærd på landbrugsskolerne kan downloades som pdf her:

<http://web.agrsci.dk/djfpublikation/index.asp?action=show&id=1211>

Eller bestilles som print ved at maile til:
inger.anneberg@anis.au.dk

